

SOKSZOROSÍTÓ IPAR

A BUDAPESTI SOKSZOROSÍTÓK IPARTESTÜLETE HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN 10-ÉN ÉS 25-ÉN
BUDAPEST, 1944. ÁPRILIS HÓ 10-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: V., SZEMÉLYNÖK-UTCA 16.
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 7 P. TAGOK A LAPOT INGYEN KAPJÁK

Fontos figyelmeztetés!

A zsidó értelmiségi alkalmazottak elbocsátása tárgyában a kormány utasításának megfelelően, az Értelmiségi Munkanélküliség Ügyeinek Kormánybiztosától a sokszorosító iparban való végrehajtásra kapott szóbeli utasítás alapján közöljük a következőket.

A zsidó értelmiségi alkalmazottak 50%-a azonnal elbocsájtandó. Ez az elbocsájtás úgy hajtandó végre, hogy ezeknek fele f. é. április 30-ig, a másik fele pedig f. é. május 31-ig elhagyja az üzemet.

Minden egyes elbocsájtott alkalmazott helyébe azonnal pótlást kell beállítani.

Az elbocsájtott alkalmazottaknak csak a törvényes járandóság (a törvényes felmondási időre járó járandóság és a törvényes időre kiszámítandó végkielégítés, vagy nyugdíj) fizethető ki.

Az elbocsájtott alkalmazottak még nem értelmiségi munkakörben sem maradhatnak meg az eddigi üzemükben (vállalatukban).

Minden üzem folyó évi április 12-ig (szerdái) két-két példányban kiállított kimutatásokban tartozik az Értelmiségi Munkanélküliség Ügyeinek Kormánybiztosának (Klotild-utca 10/c.) jelenteni a következőket:

1. Kimutatás a vezető állásban lévő összes keresztény értelmiségi alkalmazotról, munkakörüik megjelölésével.

Azt, hogy kiket kell vezető állást betöltő keresztény értelmiségi munkakörü alkalmazottaknak tekinteni, a 7.140/1941. M. E. sz. rendelet előírásai szerint kell elbírálni.

2. Kimutatás a jelenleg értelmiségi munkakörben foglalkoztatott összes zsidó alkalmazottakról.

Kimutatás a vállalatok által legfeljebb 1944. évi szeptember 30-ig visszatartani kívánt zsidó értelmiségi alkalmazottakról.

Ebben a kimutatásban az egyes zsidó alkalmazottaknál meg kell jelölni:

- a munkakört,
- a visszatartás okának indokolását,
- meddig kívánja visszatartani? (Legfeljebb 1944. évi szeptember 30-ig).

Az egyes vállalatoknak (üzemeknek) azok a zsidó értelmiségi alkalmazottai, akik ezidő-szerint honvédelmi munkaszolgálatot teljesítenek, az üzemekhez — leszerelésük után — már vissza nem térhetnek. Ezek részére tehát a felmondást akkor kell kézbesíteni, amikor leszerelésük után az üzemben jelentkeznek, de szolgálatot már nem teljesíthetnek, hanem a felmondás kézbesítésével egyidejűleg kell velük a felmondási időre járó járandóságuk és az esetleges végkielégítésük (vagy

Felhívás a keresztény sokszorosító iparossághoz!

Rettenetes bombatámadás érte Budapest népét április 30-án, hétfőn délben és ugyanaznap éjjelén. Percek alatt lettek sokan magyar népünknek éppen a legszegényebb rétegéből földönfutó hajléktalanokká és nincstelenekké. Hazafias és emberi kötelességünk, hogy segítő kezét nyujtsunk bombakárosult magyar Testvéreinknek. Kétszeresen segít az, aki azonnal ad. Bizonyosságát kell adnunk a keresztényi felebaráti szeretetnek és bizonyosságát kell adnunk a typographus-áldozatkésztségnek.

Adjunk, áldozzunk, — kivétel nélkül!

Budapest, 1944. április 10-én.

A Budapesti

Sokszorosítók Ipartestülete

Elnöksége.

	Pengő		Pengő
Sokszorosítók Ipartestülete	1500.--	Dr. Wessely Antal	200.--
Hollóssy János, elnök	200.--	„Jókai”-nyomda r.-t.	300.--
Tranger József, alelnök	200.--	Okos Viktor, ü. v. igazgató	200.--
Dr. Móricz Miklós, alelnök	200.--	Maretich Testvérek	200.--

Fontos ügyek az előljárási ülésen.

Az Ipartestületnek április hó 4-én tartott ülése ismét a tagok élénk részvételével folyt le. Hollóssy János elnök elnökölt; jelen voltak az ülésen Tranger József, dr. Wessely Antal, dr. Móricz Miklós alelnökök, Held János, vitéz Köllej László, Kulcsár Andor, vitéz Margittay Antal, Okos Viktor, Ráth Tivadar, Sefcsik Mihály, Várszegi József előljárási tagok, Nedeczky László, Paár János és vitéz Csaba Lajos számvizsgálók, továbbá dr. Szvoboda Endre iparhatósági biztos. — Távollétüket kimentették: Balogh Barna, Braun Antal, Kovács József, Németh Sándor, Pöhm József, Schlitt Henrik és Urbányi István előljárási tagok. Közülük Németh Sándor és Schlitt Henrik katonai szolgálatot teljesítenek.

Elnök szövéte, hogy a legújabb rendelkezések következtében a kartársak egy része nem látogathatja az üdülőt, most tehát a többieknek kell bizonyóságot tenni amellet, hogy az üdülőt fenn tudjuk tartani és gyümölcsözőségét biztosítani tudjuk. Kérte az előljárási tagokat, hogy szívleljék meg a mondottakat, mert különben az elnökség kénytelen lenne más javaslatot tenni. Az üdülő vízberendezésével kapcsolatban szükséges javításokhoz, valamint a többi apróbb javításokhoz is az előljárási tagok felhatalmazását kérve. Ehhez az előljárási tagok egyhangúlag hozzájárult.

Okos Viktor előljárási tag javasolta, hogy a hivatalos lapban állanón tájékoztassuk az iparüzöket, hogy Nógádverőcére ki lehet utazni.

Elnök ezután beszámolt arról, hogy a február 25-iki közgyűlésről felvett jegyzőkönyvet, az abban foglalt határozatok jóváhagyása céljából az iroda felterjesztette felügyeleti hatóságunkhoz: Budapest szföv. polgármesteréhez; jelentette, hogy az idei március 22-én dr. Szvoboda Endre iparhatósági biztos úr váratlan pénztárrovancsolást tartott az ipartestületben, s mindent rendben talált; jelentést tett az IPOK átiratáról, amelyben arról értesítette az ipartestületet, hogy a tételes adózásnak a sokszorosító iparra való kiterjesztését a pénzügyigazgatóság

elutasította, miután a fennálló rendelkezések értelmében a sokszorosító iparos nem tekinthető kézművesiparosnak; ezután elnök jelentette, hogy Kolonics János altiszt katonai szolgálatra bevonult; javasolja, hogy nevezett részére katonasága idejére fizetését teljes egészében folyósítsuk. Az előjáróság az előterjesztéshez hozzájárult, majd elnök beszámolt arról, hogy a testület kisebb mennyiségű gyantát és fűződrótot kapott; ezt hamarosan szétosztjuk érdekelt tagjaink között.

Ezután Móricz Miklós alelnök ismertette a Kereskedelmi és Iparkamara átiratát, amelyben az iparra vonatkozó adatok közlését kéri. Ezzel kapcsolatban az előjáróság felhatalmazta az elnökséget, hogy a különböző típusú nyomdák tulajdonosait értekezletre hívja össze, s ennek eredményéhez képest adjuk meg válaszukat a Kamarának.

Móricz dr. folytatólag beszámolt arról, hogy az IPOK-nak a m. kir. iparügyi miniszter véleménynyilvánítás végett megküldötte egy ipartestület felterjesztését a szakmai szervezetek működése és felülvizsgálata tárgyában. Az IPOK e kérdéssel véleményünket, javaslatainkat kéri.

A javaslatban arról van szó, hogy az ipari élet terén mind több és több hangzatos nevű iparösszevétel alakul, amelyek minden ellenőrzéstől függetlenül működnek; a javaslattevő ipartestület szerint tehát: 1. a ma működő iparos szervezetek vizsgáltnak felül; azok, amelyeknek fenntartása sem az ipari érdeknek, sem a közérdeknek nem felel meg, szüntessenek meg; 2. ne engedjék meg, hogy egy-egy szakma iparosainak több szervezete legyen, illetve alakuljon; 3. a meghagyott országos szabad szervezetek felügyelete rendelkezés alá az IPOK-nak, s ezek köteleztesen alapszabályaiknak olyan irányú módosítására, amely kimondja, hogy a szervezet az IPOK-kal egyetértésben látja el feladatát.

Kulcsár előjárósági tag véleménye szerint nem egészséges az ipar szabad szervezkedését meggátolni, Várszegi József előjárósági tagnak ugyanez a véleménye.

Az elhangzottak alapján Móricz dr. alelnök javasolta, hogy válaszában az ipartestület adjon hangot annak a felfogásának, hogy nem tartja helyesnek minden ipari szervezet ellenőrzés alá helyezését. Az előjáróság ezt a javaslatot elfogadta.

Móricz dr. ezután beszámolt a Kamara átiratáról a lobbán, tűzveszélyes folyadékok raktározására, tartására és szállítására vonatkozó rendeltetvezet tárgyában, ezt a tervezetet az előjáróság tanulmányozásra két előjárósági tagnak adta ki; válaszukat a beérkező vélemények után adjuk meg.

Móricz dr. ismertette egy vidéki kolléga levelét munkaszolgálatosok elhelyezése ügyében, majd előterjesztést tett az ipartestület által forgalomba hozott nyomtatványok eladási árának megállapítása tárgyában. Az előjáróság Móricz dr. előterjesztését elfogadta.

A napirend 2-ik pontja keretében jegyző beszámolt az IPOK évi jelentésének szétküldéséről; arról, hogy az IPOK „Háborús anyaggyártási útmutató” c. füzetét megküldte nekünk; az IPOK-nak arról az értesítéséről, amely nép- és családvédelmi ösztöndíj létesítéséről szól; a polgármester értesítést küldött egyes nehéz testmunkások pótlójeleinek megszüntetéséről; arról, hogy az iroda G. J. segédlevele ügyében átirat a tisztaföldvári ipartestülethez; a hadtestparancsnokság a hetibérek maximuma iránt érdeklődik; ismertette a m. kir. Közellátásügyi Miniszter leiratát M. F. cégnek küldött levél helyes értelmezése tárgyában; jelentést tett a Forrás-nyomdának jubileumi ünnepségére szóló meghívójáról; beszámolt a tagoknak adott igazolásokról és szakvéleményekről; jelentette, hogy K. S. nem kapott iparengedélyt; beszámolt az ipar álladékaiban beállott változásokról; ismertette a VI. ker. Előjáróság véghatározatát özevgyi iparüzésnél felelős üzletvezető alkalmazása tárgyában; jelentette, hogy jogosulatlan iparüzésért feljelentettük a K.-céget, ismertette Sz. F. ügyben hozott II. fokú ítéletet, majd a budapesti közp. kir. járásbírósg megkeresését W.-B. ügyben, végül előterjesztette a pénztári jelentéseket, amelyeket az előjáróság — a jegyzői jelentésekkel együtt — tudomásul vett.

Ezután az előjáróság, az elnök előterjesztése alapján tudomásul vette, hogy Heimler Kálmán ipartestületi titkár állásáról minden felmondási idő és kártérítés vagy végkielégítés igénylése nélkül lemondott és hozzájárult az elnökségnek ez ügygel kapcsolatban tett intézkedéseivel. Az előjáróság elhatározta, hogy az Ipartestület alkalmazásában álló zsidó alkalmazottak pótlására pályázatot ír ki és a pótlásra vonatkozó rendelkezéseket az illetékes hatóságokkal való tárgyalás alapján haladéktalanul eleget tesz.

Elnök jelentést tett az előjáróságnak arról, hogy az anyagkiutalás körül folytatott eddigi eljárás alapos felülvizsgálata szükségesnek mutatja az anyagkiutalások rendszerének megváltoztatását. Az anyagok szétosztását az illetékes hatóságok azért bízták az ipartestületre, mert ez az iparosok autonómiája. Nem helyes tehát, ha a szétosztást tisztán csak az iroda végzi, hanem ezt egy olyan bizottságnak kell intéznie, amelyben lehetőleg minden méretű vállalat és minden jellegű műhely képviselői benne vannak.

Az előjáróság rövid vita után úgy döntött, hogy valamennyi reánk bízott anyag szétosztásának céljára egy hattagú, közös bizottságot küld ki, amely a saját eljárási rendjét megállapítja és az anyagok szétosztására az elnökségnek javaslatot tesz. Az anyagszétosztó bizottság tagjaivá az előjáróság az elnök javaslatára a következő tagokat választotta meg: Held János, v. Köllay László, Kulcsár Andor, v. Margittay Antal, Okos Viktor és Várszegi József.

nyugdíjuk) folyósításának az idejét és módját közölni.

Ezeknek a jelenleg munkaszolgálatot teljesítő zsidó értelmiségi alkalmazottaknak a névsorát és alkalmaztatási minőségüket ugyancsak két példányban kiállított kimutatásban kell az előbbieken már közölt 1944. évi április 12-éig, az Értelmiségi Kormánybizottságnak bejelenteni.

Ahol zsidó értelmiségi munkakörű alkalmazott egyáltalán nincsen, ott semmiféle kimutatást beadni nem kell, hanem elegendő, ha azt a körülményt, hogy az üzemben (üzletben) zsidó értelmiségi alkalmazott nincsen, ajánlott levélben vagy ajánlott levelezőlapon az Értelmiségi Munkanélküliség Ügyeinek Kormánybiztosához (V., Klotild-utca 10/c.) bejelentik.

Azoknak az üzemeknek (vállalatoknak), amelyekben zsidó értelmiségi munkakörű alkalmazottak jelenleg még vannak, május hónaptól kezdődőleg, minden hónap 5-éig az Értelmiségi Kormánybizottsághoz be kell jelenteniük, hogy az előzőekben ismertetett utasítás alapján az előző hónapban — névszerint — melyik zsidó alkalmazottját és mikor bocsájtotta el.

1944. évi szeptember 30-án pedig a végeredményt, vagyis azt, hogy az üzemben értelmiségi munkakörben zsidó alkalmazottat már nem foglalkoztat, kell az Értelmiségi Kormánybizottságnak bejelenteni.

Legfeljebb 1944. évi szeptember 30-ig tehát az összes értelmiségi munkakörben foglalkoztatott zsidó alkalmazottakat el kell bocsátani.

Azokat a félévi kimutatásokat, amelyeken az értelmiségi munkakörű zsidó és nemzsidó alkalmazottakban beállott változások: kellett — az arány megállapítása céljából — az Értelmiségi Kormánybizottsághoz beadni, ezután nem kell megtenni, mert a zsidó értelmiségi munkakörű alkalmazottakban beálló változásokat a fenti kimutatásokban és jelentésekben amúgy is meg kell tenni és 1944. évi szeptember 30-ával pedig amúgy sem lehet egyetlen vállalatnak (üzemnek) sem zsidó értelmiségi alkalmazottja.

Azon munkaadó (felelős vállalati vezető) ellen, aki az Értelmiségi Kormánybizottság fenti utasításának nem tesz eleget, a közigazgatási eljárást fogják minden bírói eljárás mellőzésével megindítani.

Buzássy Lajos dr. előadása a sajtójogi kötelezettségekről.

Buzássy Lajos dr., a budapesti m. kir. ügyészség sajtóosztályának vezetője a nyomdász továbbképző tanfolyamon e hó 14-én, pénteken d. u. 4 órakor tartja meg előadását amelynek címe: „A könyvnyomdák sajtójogi kötelezettségei.” Erre az előadásra minden könyvnyomdátó kartársat szívesen látunk.

BRAUN TESTVÉREK BUDAPEST, VI., IZABELLA-UTCA 70.

TELEFON: 312-782.

Elvállalunk minden e szakmába vágó összes stereotipiai és galvanoplasztikai munkákat. Vidéki megrendelések soronkívül, utánvétellel eszközöltetnek.

GYORS ÉS PONTOS KISZOLGALÁS.
TÖMÖNTÖDE · GALVANOPLASZTIKA

A könyvnyomtató ipar rangja.

A kiüritési kormánybiztos rendelete szerint a főváros területét nem hagyhatja el az iparnak az a része, amelynek munkája az élet rendes menetéhez feltétlenül szükséges és ezeknek az iparágaknak a sorában ott találjuk a saját magunk iparát, a könyvnyomtatást is. Ott sorakoznak fel az életfontosságú iparosok: az élelmezési ipar, az építő ipar, a ruházati ipar dolgozói; ott vannak a közlekedési vállalatoknál alkalmazottak, s egyúttal természetesen a pénzügyi szervezetek személyzete, mint akiknek munkája a gazdasági élet zavartalan üzeméhez elengedhetetlenül szükséges. Ott van még a közegészségügy teljes személyzete is, és magától értetődően a hadi üzemek munkásai, akár az irodában, akár a munkahelyeken tesznek azok szolgálatot.

Ebben a sorozatban magunk előtt látjuk az élet leegyszerűsített szerkezetét. Élelem, hajlék, ruházat: ez a mi legelemibb szükségleteink foglalata; ezekkel az egészségügy személyzete már meg tudja teremteni számunkra azt a legkevesebbet, aminek birtokában a holnapi napot is nyugodtan megérthetjük. De ezeknek a munkájához hozzátartozik a szervezés legszükségesebb részének ellátása is; és ennek a társadalmi szervező munkának a körébe tartozik a hiteliszervezet, de egyúttal a könyvnyomtatás is.

A könyvnyomtatás olyan szükséges a társadalom életének zavartalanására nézve, mint a lélekzés az emberre. Sőt olyan, mint a gondolkodás. Nem gondolkozik minden ember, nagyon sokan rábizzák ezt a feladatot másokra, akik helyettük is kötelesek arra törekedni, hogy az élet értelmét megismerjék, és hogy az élet helyes szabályait kidolgozzák. A nem gondolkodó tömeg a mások gondolatainak a biztonságában él s nem is tud róla, hogy úgy vásárolja meg a gondolatokat, mint ahogy a kenyeret, a bútort vagy a házat. Azt sem tudja, hogy vásárol néha olyan gondolatokat, amelyek csak egy-egy pillanatnyi gondolkodási igényét elégítik ki, máskor meg olyanokat, hogy nemzedékeken át él bennük, mint biztos keretben, akárcsak a házban, amelyet vagy őseitől örökölt, vagy amelyet azért vett meg, s azért épített, hogy majd ivadékaik is abban élhessenek.

Ne nezzük le a nem gondolkodó tömeget: talán ők adják meg a társadalom biztonságát, ők a névtelen adófizetők, a névtelen tisztviselők, a névtelen munkások. Ők végzik az élet gépies munkáját, rajtuk épül fel a társadalom életéből mindaz, aminél éppen az állandóság a fontos, éppen az, hogy ne nyugtalan elmék, hanem bízó és megértő hívek hajtsák végre. Olyanok ők, mint a rádiókészülékek: maguk nem termelnek gondolatokat, maguknak nincs hangjuk, de híven átveszik és továbbadják azt, amit az egyetlenegy, vagy mindenesetre nagyon kicsiny számú adó-központok szétsugároznak.

A gondolat terjesztésének az éterhulláma a könyvnyomtatás. Méltán találjuk ott a társadalmi feladatoknak a legszükségesebb és ennélfogva legszűkebb körében. Ha a könyvnyomtatás megszűnik, megszűnt a szervezés is, megszűnt a lehetősége annak, hogy egymást megértsük és együtt dolgozzunk. Milyen nagy szerencsétlenség lenne az, ha éppen a baj idejében állana meg a könyvnyomtatás és éppen akkor nem lehetne hatalmas nevelő és irányító munkájának hasznát venni, amikor arra a legnagyobb szükség van: a vész és a megpróbáltatás óráiban, vagy talán heteiben.

„Nyomdász” vagy „könyvnyomtató”?

Ha valaki fölvetné a kérdést, hogy Gutenberg művészetének művelőit melyik megjelölés illeti meg leginkább a kettő közül, azt kellene felelni, hogy mind a kettő egyformán. A nyomdász is, a könyvnyomtató is elfogadott, megszokott, a gyakorlati életbe átment mesterszava szakmánknak. Csak ha tovább kutatunk a szavak eredete után, találjuk meg annak a bizonyítékát, hogy a kettő közül melyik a régiebb, a magyarosabb, tehát a helyesebb. E szerény soroknak éppen az a céljuk, hogy ezt földerítsék.

Nagyon jól tudjuk, hogy vannak égetőbb gyakorlati kérdések, amelyek megoldásra várnak és amelyekkel elsörendű kötelességünk, hogy foglalkozunk. Ámde szakmánk művelői ezek mellett mindig ápolták a magasabbrendű hagyományokat is, így a magyar nyelv fejlesztését, védelmét és általában a szakmai továbbképzést.

A mi halhatatlan emlékü Novák Lászlónak nemcsak szakirónak, szakoktatónak volt kiváló, hanem nyelvésznek is elsőrangú. A Magyar Könyvnyomdászok Évkönyve 1910. évfolyamában olvashatjuk ezt a megállapítást: „A szedő már hivatásánál fogva többet bibelődik nyelvészeti dolgokkal, mint akárhány tanára a magyar nyelvnek és irodalomnak. Az a rengeteg szókincs, amely szedésében fölvonul a szemei előtt: lehetetlen, hogy a szavak eredetére s mivoltára vonatkozó töprengő gondolatokat ne ébresszen az agyában, s az ortográfiai föladatok megfejtése, a hevenyészve írott magyar vagy éppenséggel idegen szavak kibetűzése mindmegannyi nyelvészeti kérdésképpen hatnak elméjére.”

Ugyanitt említi meg példaképpen Huszár Vilmost, aki a szedőszekrény mellől küzdötte fel magát az egyetlen katedrjárja a modern filológia magántanárának, és a sok híres külföldi nyelvész könyvnyomtató mellett megemlíti a mi Tótfalusi Kiss Miklósunkat is. De szép számban vannak más könyvnyomtató nyelvészek is.

Hiszen tudjuk mindannyian, hogy a könyvnyomtatás feltalálásával együtt a „nyomdászati” mesterszavak sokaságát is Németországból kaptuk. (Szándékosan használom mind a két alakot.) A magyar könyvnyomtatók évszázados küzdelmet folytatnak e mesterszavak magyarosítása érdekében. Mindig több és több német, latin, görög, stb. nyelvű mesterszónkra találunk jó magyar egyenértékűt. Pályatársainknak a 60-as, 70-es és a későbbi években folytatott magyarosítási mozgalmát első tudományos intézetünk, az Akadémia is figyelemmel kísérte, sőt megbízást adott a Szakkörnek szakmánk mesterszavainak összegyűjtésére és magyarosítására. A Nyomdászok Szakköre annak idején Pusztai Ferencet kérte fel erre a munkára és ő ezt később Novák Lászlóval együtt lelkiismeretesen el is végezte. Valamennyi nem ment még át a gyakorlati életbe, de nagyon sok francia, német és latin mesterszót az ifjabb nemzedék már nem is ismer. Melyik ifjú mondja ma már, hogy metteur en page (metrompázs), pagina, alinea vagy Umschlag stb.? Tördelő bekezdés és fedőlap vagy boríték a nevük.

Ezúttal azonban csak a címben említett két szóról kívánunk szólni. A Nyomdászati Enciklopédia határozottan a *könyvnyomtató* szót helyezi a *könyvnyomdász* helyébe. Ennél is, a *nyomdász* címszónál is odateszi (1. Könyvnyomtató, 1. Könyvnyomtatás). Ebből is látható, hogy az Enciklopédia szerkesztője, Pusztai Ferenc, már 1902-ben is kevésbé helyesnek tartotta a *nyomdász* szót, mint a *könyvnyomtató*. Novák László maga szakírói működésének hosszú pályafutásán át csak nagyon ritkán használta a *nyomdász* szót, ezt is csak talán a rövidség kedvéért. Szakírói működésének elejétől kezdve utolsó írásáig mindig a *könyvnyomtatás* és *könyvnyomtató* szavakat használta művészetünk és annak művelői megjelölésére. Ez *magyarosabb* is mondotta.

A *nyomda*, *nyomdász* szó a nyelvújítás korában került nyelvünkbe a XVIII. század végén és a XIX. század elején, amikor a többi *-da*, *-de*, *-ász*, *-ész* képzős szó megszületett. Ezek közül sok kiirthatatlanul beleszővődött nyelvünkbe, mint

Valódi laparany

nyomdai és könyvkötő célokra, minden méretben és árnyalatban, lapokban, ívekben és tekerceken a

Georg Benda Werke, Nürnberg

cég képviselőténél **MUSITZ LAJOS**

TELEFON: 498—616.

BUDAPEST, V., VÁG-UTCA 13. beszerezhető.

az iroda, óvoda, öntöde, pénzverde, lövölde; bölcsész, művész, bűvész, erdősz, aknász, árkász, juhász stb. Ezek helyett már alig tudunk magyarosabbat, de a nyomdász helyett ott, a könyvnyomató, a nyomda helyett a könyvnyomató műhely vagy vállalat.

Simonyi Zsigmond „Helyes magyarság” című könyvének szójegyzéke a szóbanforgó két szót így vette fel: „nyomdász : könyvnyomató, nyomdászat : könyvnyomtatás”. A szótár bevezetőjében ezt mondja a nyelvtudós: „A címzőre következő kettőspont e jegyzékben mindig azt jelenti, hogy a kettőspont utáni kifejezés vagy írásmód helyesebb a megelőzőnél.” Ez is amellet szól, hogy a nyomdász a rövidség kedvéért hevenyészett szó, és ha arra kell felelnünk, melyik a helyesebb és magyarosabb, a könyvnyomató mellett kell döntenünk.

Ballagi Mór nagy szótárának ötödik kiadásában (1881.) még új szónak jelöli a nyomdász szót, sőt valamelyik nyelvújító az „országjár” mintájára még nyomdár-t is csinált a könyvnyomatóból. Mindebből tehát az tűnik ki, hogy a könyvnyomató szónak történelmi alapja, hagyománya van. Ez magyarazza meg, hogy jóemlékű Novák Lászlóval az élükön szakíróink szívesebben használják szakcikkeikben ezt, mint a nyomdászat szót.

Novák említett Évkönyv-cikkében még azt a kérdést is taglalja, melyik a helyesebb: nyom vagy nyomtat és arra a megállapításra jut, hogy a nyomtat a helyesebbik. „Érezték ezt már a jó magyar elődeink is — írja — s vagy könyvnyomatóknak, vagy pedig latin, illetőleg görög szóval tipográfusnak nevezték magukat. A nyom ige kifejezéstelen és sehogys sem alkalmazható a mi mesteriségünkre. Bizonyos állandó, hosszabb időre terjedő cselekvés lappang az értelmében, nem úgy, mint a nyomtat-éban... A nyomtat igében benne rejtőzködik a folytonos megismétlődésnek az értelme és ezért bátran gyakorító igének számítható. S ez a gyakorítás meg is van a gyorsajton való munkálkodásunkkor, mert hiszen a nyomóhenger nem egyszerre, hanem sávonként nyomtatja le a szöveget.” A továbbiakban kifejezőbb és határozottabb értelme miatt is ajánlja a nyomtat szót, ennek összetétele pedig a könyvnyomató szó.

E szerény sorok címében fölvetett kérdésre mindezek alapján csak az lehet a helyes válasz, hogy a nyomdász megszokottabb, elterjedtebb, de a könyvnyomató helyesebb és a szó származásánál fogva magyarosabb is. Szakíróinktól függ, hogy szép mesteriségünknek ez a helyes elnevezése a nyomdász szó hátrányára jobban elterjedjen.

KRAUSE Maschinenfabrik, Leipzig

PLANETA Druckmaschinenwerk AG, Radebeul

VOMAG Maschinenfabrik AG, Plauen

PRAKMA Maschinenfabrik G. m. b. H., Berlin

Magyarországi képviselőt:

Első Magyar Betűöntöde Rt.

Budapest VI. kerület, Desseswffy utca 32. szám, Telefonszámok: 122-370 és 120-322

Locilleux Ch. és Társa Rt.

A VILÁG LEGRÉGIBB NYOMDAFESTÉK GYÁRA

IRODA ÉS RAKTÁR: IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 27.
TELEFON: 269-635, 269-778. :: GYÁR: BUDAFOKON

Különlegességek: háromszínyomó- és könyvkötő-festékek.

S ha ezzel a ranggal a könyvnyomtatás egyúttal besorozódott azok közé, akiknek a közös szerencsétlenség nem ad jogot arra, hogy elsősorban a saját maguk bajával törődjenek: ez csak annál felemelőbb reánk; könyvnyomatókra nézve. Éppen ebben van a mi büszkeségünknek a forrása, éppen ezért merjük mi viselni azt a jelzőt, amit nem mi találtunk ki, hanem amit azok adtak nekünk, akik kívülről is megbecsülték ezt a legszebb mesterséget: hogy ez az iparágak között a legelső. A legelső, tehát a legszükségesebb és mert az, tehát nem az önmagáé, hanem a közösségé és amikor mindnyájan bajban vagyunk, akkor ez az ipar legelőször nem önmagára gondol, hanem arra, hogy egy nagyon fontos közös feladat végzését vállalta magára és hogy ottmarad munkahelyén mindaddig, amíg feje felett is össze nem omlik az épület.

A könyvnyomtatás nem magánügy, hanem a legfontosabb közügyek sorába tartozik. Mi ezzel az érzéssel állunk naponta munkahelyünkre és ott is fogunk állani mindaddig, amíg a vész órái el nem múlnak, — hogy aztán minden más dolgozóval együtt feledehessük a bajt és megújult lélekkel kezdhezzünk mi is az építő munkába

Hírek.

FIGYELMEZTETÉS A SÁRGA CSILLAG VISELÉSE ÜGYÉBEN. Illetékes magyarázat szerint a zsidók megkülönböztetésére szolgáló sárga csillagot azok, akik ennek viselésére köteleztettek, minden olyan helyen kötelesek hordani, ahol közönséggel kerülhetnek kapcsolatba, tehát AZ IRODÁKBAN ÉS A MŰHELYEKBE IS. A rendelkezés áthágása súlyos következményekkel jár.

Az IPOK statisztikai adatokat gyűjtött az ipartestületi alkalmazottak nyugdíjintézetének előkészítése érdekében. Ebben az ügyben az anyaggyűjtés ugyan még nem fejeződött be, de már elkészült egy tervezet, amely már az IPOK választmánya előtt van. Nagyon szükséges volna, hogy az érdemes ipartestületi jegyzői kar jövőjéről méltó formában minél előbb gondoskodni tudjunk.

A Közigazgatási Biróság régebbi gyakorlata szerint a munkaadó által átvállalt OTI járuléka nem számított a munkás jövedelme emelkedéséül és ennél fogva az adóalapba azt nem is kellett beszámítani. Mivel azonban ezen a téren nem alakult ki egységes gyakorlat, a Közigazgatási Biróság előző elvi határozatával szemben új és ellenkező állást foglalt el és 372. számú jogegységi határozatával úgy döntött, hogy az átvállalt járuléka a munkás jövedelmét növeli. Ezen az alapon a pénzügyminiszter elrendelte, hogy az idei év január 1-étől kezdve az átvállalt járulékokat hozzá kell számítani az alkalmazott fizetéséhez és arra az adót ezen az alapon kell kivetni.

A KIOE (Katolikus Iparos és Munkásifjak Országos Egyesülete) az idei év tavaszára országos tanoncmunka kiállítását rendez. A kiállításon minden 20 évnél fiatalabb keresztény magyar munkás-tanonc résztvehet, tehát az is, aki a KIOE-nek nem tagja.

A szerkesztést és kiadásért felelős: Váradi Oláh László
Kiadja a Budapesti Sokszorosító Ipartestülete, Budapest
Telefon: 114-907, 115-957

Tipográfiai Műintézet (F.: Maretich J.) Báthory-u. 18.

MAGYAR NYOMDÁSZ TÁRSASÁG

Hungarian Society of Printers

A kiadvány a Magyar Nyomdász Társaság által létrehozott

KÖNYVDIGITALIZÁLÁS

programja keretei között készült el.

Támogassa Ön is szakmai törekvéseinket,
tudjon meg többet Társaságunkról.

www.magarynyomdasz.hu/mnyt

Köszönjük támogatóinknak, tagjainknak,
akik hozzájárulásukkal, támogatásukkal
lehetővé tették a kiadvány
digitális formátumban
való megjelenését.

Őrizzük meg szakmai örökségünket!!